

**WEWNĘTRZNY EGZAMIN MATURALNY
Z JĘZYKA POLSKIEGO**

MATURA 2013/2014

LITERATURA

1. Wizerunek władcy w wybranych utworach literackich. Scharakteryzuj na dowolnie wybranych przykładach.
2. Przemiana wewnętrzna jako motyw określający osobowość bohatera literackiego. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
3. Wpływ środowiska rodzinnego na kształtowanie postawy życiowej bohatera literackiego. Omów na wybranych przykładach.
4. Od „Makbeta” do „Zbrodni i kary” – literackie odbicie mrocznej strony duszy człowieka. Przedstaw różnorodne sposoby kreowania wnętrza człowieka.
5. Estetyka brzydoty w wybranych utworach literatury polskiej. Przedstaw temat odwołując się do przykładów z różnych epok literackich.
6. Tytuł jako klucz do interpretacji dzieła. Przedstaw na wybranych przykładach
7. Prometeusz i jemu podobni. Omów na wybranych przykładach echa prometejskiego buntu w literaturze.
8. Literackie reinterpretacje mitów antycznych. Scharakteryzuj sposoby i cele tego literackiego zjawiska (na wybranych przykładach).
9. Motyw Tatr w literaturze. Omów ten wątek na wybranych przykładach literackich.
10. Małżeństwa literackie. Różne ujęcia tego motywu w literaturze. Omów na wybranych przykładach.
11. Biesiady, wesela i bale. Przedstaw rolę powyższych motywów w wybranych utworach literatury polskiej i obcej.
12. Życie bohatera literackiego jako problem wyboru i godzenia się z jego konsekwencjami. Omów na wybranych przykładach.
13. Obraz Leska i okolic w utworach literackich. Omów na wybranych tekstach.
14. Przedstaw modele bohaterskiej śmierci i omów ich związek z kulturą epoki.

15. Wizerunek Żyda jako motyw literacki obecny w literaturze polskiej. Porównaj różne sposoby kreacji.
16. Rodzice i dzieci w literackim przekazie w różnych epokach w konfrontacji z twoim modelem życia rodzinnego. Omów temat na wybranych przykładach.
17. Kobieta zbuntowana. Przedstaw jej wizerunek w literaturze i oceń zasadność buntu.
18. Jaki obraz świata kreują twórcy „Nowej Fali”. Omów odwołując się do tekstów literackich.
19. Omów różne funkcje wizji sennej na wybranych przykładach z różnych epok.
20. Pary miłosne w literaturze. Przedstaw różne ujęcia związków na przestrzeni wieków – na wybranych przykładach.
21. Topika antyczna w literaturze współczesnej. Dokonaj analizy antycznych toposów, odwołując się do wybranych przykładów.
22. Oblicza totalitaryzmu. Omów temat na wybranych przykładach literackich lub filmowych.
23. Egzystencjalizm w literaturze. Na wybranych przykładach literackich udowodnij wpływ filozofii egzystencjalnej na kreację świata przedstawionego w dziele.
24. Artysta jako bohater utworu literackiego. Przedstaw sposoby kreowania bohaterów na wybranych przykładach z literatury.
25. Świadkowie i sędziowie czasów nieludzkich. Przedstaw swoistość i przesłanie ich utworów.
26. Duch, upiór, zjawa. Zanalizuj różnorodne ujęcia tego utworu w wybranych przykładach literackich.
27. Drzewo, las, puszcza. Zanalizuj różnorodne funkcjonowanie tego motywu w wybranych pozycjach literackich.
28. Samotność wśród ludzi. Na wybranych przykładach literackich zbadaj przyczyny i skutki samotności jednostki w grupie społecznej.
29. Rola wiary w kształtowaniu systemu etycznego. Zanalizuj temat, odwołując się do prozy F. Dostojewskiego, J. Conrada, A. Camusa.
30. Carpe diem- radość życia utrwalona w literaturze polskiej i obcej. Zilustruj zagadnienie odwołując się do dowolnie wybranych przykładów.
31. Miasto – przestrzeń, która kształtuje człowieka i jego losy. Rozwiń temat opierając się na dowolnych przykładach literackich.
32. Rozmowy z Bogiem w literaturze. Omów ich formę i znaczenie na wybranych przykładach.
33. Katastrofizm w literaturze. Przeanalizuj tematyczną i formalną różnorodność zjawiska w oparciu o wybrane pozycje literackie XIX i XX wieku.
34. Dokument i parabola jako sposoby przedstawiania rzeczywistości w dziełach współczesnych twórców. Omów temat odwołując się do wybranych utworów.
35. Twórczość Jana Kochanowskiego tradycji literackiej późniejszych epok. Omów temat na przykładzie wybranych utworów.

36. Ballada i jej twórcy, motywy i rodzaje. Przedstaw różnorodność tematyki w oparciu o wybrane teksty literackie.
37. Przeanalizuj proces dojrzewania bohaterów w oparciu o wybrane teksty literackie.
38. Hymn jako gatunek literacki na przestrzeni wieków. Omów i porównaj na dowolnie wybranych przykładach.
39. Motyw wędrówki w czasie i w przestrzeni w literaturze. Omów temat odwołując się do wybranych utworów.
40. Idealiści i marzyciele w literaturze polskiej. Scharakteryzuj sposoby kreowania takich bohaterów w utworach różnych epok.
41. Poezja jako narzędzie walki z systemem totalitarnym. Przedstaw temat analizując wybrane utwory powstałe po II wojnie światowej.
42. Człowiek XX i XXI wieku wobec zła. Prześledź postawy i sposoby kreowania bohaterów literackich postawionych w obliczu szeroko pojmowanego zła.
43. Ironiczny portret Polski i Polaków w literaturze. Przedstaw funkcjonowanie motywu w wybranych utworach literatury polskiej.
44. Przesłanie zawarte w twórczości Zbigniewa Herberta. Omów temat wykorzystując wybrane utwory literackie.
45. Motyw dziecka i dzieciństwa jako klucz do zrozumienia problemów świata i dorosłych.
46. Literatura średniowieczna i literatura współczesna wobec śmierci. Porównaj stanowiska wybranych twórców.
47. Autobiografia jako tworzywo literackie. Omów sposoby jej wykorzystania w wybranych utworach.
48. Motyw Arkadii w literaturze. Przedstaw i oceń różnorodne sposoby jego ujęcia, odwołując się do wybranych przykładów.
49. „Tułacz, wygnaniec, żebrak, sierota”- Różne ujęcia motywu bezdomności w utworach literackich. Przedstaw problem na przykładzie wybranych dzieł.
50. Portret kobiety w literaturze różnych epok. Przedstaw na wybranych przykładach.
51. Motyw cierpienia w literaturze. Przedstaw temat analizując wybrane przykłady.
52. Artysta jako bohater literacki. Przedstaw i porównaj różne sposoby oraz znaczenie kreacji tej postaci w wybranych utworach różnych epok.
53. Literackie koncepcje tragizmu. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
54. Młodość jako motyw literacki. Omów zagadnienie wykorzystując wybrane utwory literackie.
55. Motyw utopii w literaturze. Omów jego funkcje, odwołując się do wybranych tekstów.
56. Mroczna strona osobowości człowieka. Zanalizuj postawy psychologiczne wybranych bohaterów i sposoby ich kreacji.
57. Obraz zaświatów w literaturze. Przedstaw i zinterpretuj na przykładach utworów z różnych epok.

58. Portret ojca w literaturze. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
59. Skomentuj przesłanie twórczości poetyckiej Zbigniewa Herberta.
60. Starość jako motyw literacki. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
61. Bohaterowie z „kainowym piętnem”. Przedstaw wpływ popełnionej zbrodni na życie wybranych postaci literackich.
62. Różne obrazy przyrody w literaturze. Omów sposoby jej kreowania i funkcje w wybranych utworach literackich.
63. Wizerunek uwodzicielki w utworach literackich różnych epok. Omów zagadnienie na przykładach.
64. „Zostanie po nas złom żelazny i głuchy, drwiący śmiech pokoleń...”-portret pokolenia Kolumbów w poezji i w prozie. Zaprezentuj, poddając analizie wybrane teksty. Ustosunkuj się do słów T. Borowskiego.
65. Filozofia a literatura – przedstaw wykorzystanie co najmniej dwu nurtów filozoficznych pochodzących z różnych epok w tekstach literackich.
66. Motywy karuzeli w literaturze. Przedstaw temat na podstawie wybranych utworów literackich.
67. Zwierzę jako bohater literacki. Omów sposób przedstawiania i funkcje w wybranych utworach w różnych epok.
68. Kostium, maska, przebranie. Scharakteryzuj wybranych bohaterów literackich ukrywających swoją tożsamość.
69. Jak literatura służy tolerancji? Omów problem na przykładzie dzieł ukazujących Żydów i ich obyczaje (lub inne mniejszości narodowe).
70. Motyw przyjaźni w literaturze. Omów na wybranych przykładach.
71. Przedstaw i porównaj obraz Polski i Polaków w utworach literackich różnych epok. Rozwiń temat, odwołując się do trzech wybranych przykładów.
72. Literackie portrety młodych. Dokonaj analizy porównawczej wybranych tekstów literatury.
73. Różne sposoby kreacji bohatera dziecięcego w literaturze. Omów problem na wybranych przykładach.
74. Na wybranych przykładach literatury polskiej omów topos domu i rodziny.
75. Poczucie egzystencjalnej pustki i zagubienia w świecie. Scharakteryzuj i oceń ich przejawy, odwołując się do wybranych utworów XIX i XX w.
76. *Ostoja polskości czy świat zepsuty* – literacki wizerunek szlachty w literaturze dwóch wybranych epok.
77. Tytuł, motto, ostatnia scena jako klucz do interpretacji dzieła. Omów na wybranych przykładach.
78. Uczta, wieczerza, przyjęcie, biesiada – omów zagadnienie na podstawie tekstów literackich różnych epok.
79. Obrzędy i obyczaje ludowe w literaturze – omów sposoby ich przedstawiania i funkcję w wybranych utworach.
80. Rola miłości w życiu człowieka. Przedstaw temat, odwołując się do wybranych utworów literackich.

ZWIĄZKI LITERATURY Z INNYMI DZIEDZINAMI SZTUKI

1. Dzieło literackie a jego filmowa adaptacja. Omów zagadnienie z uwzględnieniem różnic w odbiorze, odwołując się do wybranego utworu.
2. Impresjonizm w malarstwie i utworach literackich Młodej Polski. Omów na wybranych przykładach.
3. Porównaj różne interpretacje wybranego powstania narodowego w literaturze i sztuce. Odwołaj się do wybranych przykładów.
4. Motyw Apokalipsy w literaturze, malarstwie i filmie. Omów na wybranych przykładach.
5. Różne sposoby mówienia o II wojnie światowej. Omów zagadnienie wykorzystując teksty prozatorskie, teksty poetyckie, literaturę faktu i inne, np. malarstwo, film, rzeźba itp.
6. Omów różne ujęcia motywu matki cierpiącej w literaturze i sztuce.
7. Reakcja dzieł literackich i filmowych wobec holocaustu. Omów, odwołując się do wybranych przykładów.
8. Motyw tańca w literaturze i malarstwie. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
9. Różnorodne ujęcie motywu pożegnania w literaturze i sztuce. Przedstaw na wybranych przykładach.
10. Sztuka wobec niewyraźnego; symbol i ekspresja jako środek w poezji i malarstwie. Omów na wybranych przykładach.
11. Literatura i malarstwo tworzone „ku pokrzepieniu serc”. Omów odwołując się do wybranych utworów literackich i dzieł sztuki.
12. Sposób kreowania postaci historycznych w literaturze i sztuce polskiej. Rozwiń temat na wybranych przykładach.
13. Koncepcja piękna w literaturze, malarstwie i architekturze. Omów temat analizując wybrane dzieła.
14. „Magiczne” słowo miłość w poezji, malarstwie i rzeźbie. Zinterpretuj temat na podstawie wybranych przykładów.
15. Barok w literaturze, malarstwie i rzeźbie. Scharakteryzuj kierunek, analizując wybrane dzieła epoki baroku.
16. Wartości moralne czy nihilizm i konsumpcjonizm, aktywność czy dekadencja, siła czy słabość. Scharakteryzuj bohatera wybranych przez siebie pozycji współczesnej kinematografii polskiej i obcej.
17. Impresjonistyczne krajobrazy w literaturze modernizmu i malarstwie przełomu XIX i XX wieku. Omów na wybranych przykładach.
18. Motyw śmierci w literaturze, malarstwie, filmie, muzyce... Omów na wybranych przykładach.

19. „I mam je, mam je, mam – tych skrzydeł dwoje” – omów funkcjonowanie motywu lotu w wybranych pozycjach literackich, malarskich, filmowych...
20. „Nad wodą wielką i czystą...” – omów różnorodność ujęcia motywu wody w sztuce i spróbuj określić jego funkcje w wybranych przez siebie pozycjach kultury.
21. Przedstaw funkcjonowanie motywu ogrodu w wybranych propozycjach literackich i malarskich.
22. „Wędrowką życie jest człowieka.” Omów funkcjonowanie motywu wędrowki wykorzystując odpowiednie teksty kultury.
23. Porównaj dzieła literackie H. Sienkiewicza z ich filmowymi adaptacjami.
24. Motyw Bieszczadów w literaturze i muzyce. Omów na wybranych przykładach.
25. Oblicza totalitaryzmu. Omów temat na wybranych przykładach literackich lub filmowych.
26. Współczesne wersje motywu Madonny w literaturze, sztukach pięknych. Omów na wybranych przykładach.
27. Ekspresjonizm w literaturze i malarstwie. Przedstaw, odwołując się do przykładów, środki artystyczne charakterystyczne dla tej konwencji i określ ich rolę.
28. Na wybranych przykładach przedstaw sposoby i funkcje kreowania postaci rycerza w literaturze i innych dziełach sztuki.
29. Przedstaw odmienne ujęcia postaci Chrystusa w literaturze i sztuce różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
30. Narkomania w literaturze i filmie – ostrzeżenie czy zachęta? Omów problem, analizując wybrane dzieła literackie i filmowe.
31. Postać wampira w literaturze i filmie. Omów motyw, analizując wybrane przykłady.
32. Historia jako inspiracja literatury i malarstwa. Przedstaw analizę porównawczą wybranych dzieł.
33. Sceny myśliwskie w literaturze, malarstwie i filmie. Omów temat na podstawie wybranych tekstów kultury.
34. Sceny batalistyczne w literaturze, malarstwie i filmie. Przedstaw i porównaj sposób prezentacji.
35. Literacka i plastyczna deformacja świata. Oceń ten sposób kreacji rzeczywistości.
36. Wybrane wydarzenia historyczne oraz ich literackie i malarskie interpretacje. Omów na wybranych przykładach.
37. Mogiły, ruiny, opustoszałe zamki... - znaki przemijania w literaturze i malarstwie XVIII i XIX wieku. Omów funkcjonowanie motywu.
38. Polskie obrzędy ludowe jako inspiracja artystyczna. Omów na wybranych przykładach literatury i sztuki.
39. Porównaj różne wizerunki matki w literaturze i sztukach plastycznych wybranych epok.
40. Wielkie tematy narodowe w malarstwie i literaturze polskiej. Omów na przykładzie wybranych epok.

41. Powstanie warszawskie i sposób jego ujęcia w literaturze, filmie i fotografii. Zaprezentuj temat i sposób jego ujęcia.
42. Polska sztuka kabaretowa XXI wieku. Scharakteryzuj zjawisko, (uwzględniając różnorodność form i funkcji) na wybranych przykładach z zakresu polskiej kultury.

JEZYK

1. Słownictwo o ograniczonym zasięgu. Omów zagadnienie w oparciu o słownik gwary uczniowskiej.
2. Typowe błędy językowe popełniane przez młodzież. Dokonaj analizy i uzasadnienia błędów uczniowskich.
3. Archaizacja w literaturze polskiej. Zanalizuj jej funkcje stylistyczne na wybranych przykładach.
4. Rola frazeologizmów w poezji St. Barańczaka lub W. Szymborskiej. Omów na wybranych przykładach.
5. Omów wpływ języka reklamy na potencjalnego konsumenta. Dokonaj analizy wybranych reklam.
6. Zaprezentuj różne typy imion stosowanych w Polsce. Na podstawie wybranego materiału omów ich znaczenie, budowę i pochodzenie.
7. Język prasy młodzieżowej. Dokonaj analizy i oceny jego poprawności na wybranych przykładach.
8. Język poezji barokowej. Zanalizuj przywołując wybrane teksty tej epoki.
9. Zabawy lingwistyczne w poezji współczesnej. Omów zjawisko odwołując się do wybranych twórców.
10. Komizm słowny i sposoby jego realizacji. Omów na wybranych przykładach różnych autorów i epok.
11. Język prasy. Omów różne odmiany stylu publicystycznego (na konkretnych przykładach).
12. Szkoła „dom”, rozrywka w gwarze uczniowskiej – zjawiska słowotwórcze i dowcip językowy. Omów analizując zgromadzony materiał językowy.
13. Zapożyczenia językowe. Omów i oceń zasadność najnowszych zapożyczeń w języku polskim na wybranych przykładach.
14. Językowe sposoby wyrażania uczuć w listach twojego pokolenia i pokolenia romantyków. Dokonaj analizy na wybranych przykładach.
15. Scharakteryzuj zapożyczenia we współczesnym języku polskim. Zanalizuj materiał językowy, oceń ich celowość.
16. Indywidualizacja języka w literaturze. Posługując się wybranymi przykładami omów zjawisko i określ jego funkcje w utworze.
17. Omów rolę stylizacji biblijnej w wybranych przykładach literatury polskiej.

18. Dokonaj interpretacji i analizy językowej wybranych tekstów piosenek reprezentantów hiphop i rap.
19. Sztuka przemawiania. Zanalizuj wybrane teksty publicystyczne różnych epok.
20. Neologizmy i ich funkcje. Omów zjawisko odwołując się do wybranych tekstów literackich.
21. Scharakteryzuj różne typy stylizacji językowych i omów ich funkcje na przykładzie wybranych utworów literackich.
22. Język narzędziem manipulacji. Omów problem, akcentując moralną odpowiedzialność za słowo.
23. Omów wpływ mitologii i Biblii na słownictwo i frazeologię języka polskiego.
24. Omów pochodzenie nazw miejscowych twojego regionu.
25. Omów zjawisko kiczu językowego na przykładzie piosenek „disco polo” i powieści z serii Harlequin.
26. Język twoich rówieśników- scharakteryzuj na podstawie analizy zgromadzonego materiału językowego.
27. Współczesny język urzędowy. Zanalizuj środki językowe i dokonaj ich oceny pod względem poprawności.
28. Język Internetu w różnych odsłonach (nicki, emotikony, neologizmy i inne) i jego funkcjonowanie w ogólnej polszczyźnie. Omów, analizując zgromadzony materiał językowy.
29. Język reklamy jako sposób oddziaływania na konsumenta. Omów na wybranych przykładach.
30. Przysłowia, sentencje, maksymy, aforyzmy. Dokonaj ich analizy językowej i określ ich funkcje w wybranych utworach literackich.
31. Neologizmy w utworach wybranych pisarzy. Przedstaw i omów ich funkcję.
32. Rola neologizmów w tworzeniu literackiego obrazu świata. Omów zagadnienie na podstawie wybranych tekstów poetyckich.
33. Zanalizuj i oceń najciekawsze nazwy sklepów, kawiarni, restauracji i instytucji w twoim regionie. Wyjaśnij jakie tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny znalazły w nich odbicie.
34. Omów pochodzenie nazw miejscowych twojego regionu.
35. Scharakteryzuj różne typy stylizacji językowych i ich funkcje na przykładzie wybranych utworów literackich.
36. Język prasy. Na podstawie wybranych przykładów omów różne odmiany stylu publicystycznego.